

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 301/08-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. septembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť P. Š., Česká republika, zastúpeného advokátom JUDr. L. M., Česká republika, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 91/97 a v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 202/2007, ako aj postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C/58/2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. júna 2008 doručená sťažnosť P. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 91/97 a v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 202/2007, ako aj postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C/58/2006.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol, že 10. júna 1997 podal „okresní prokurátor v Prešove proti stěžovateli obžalobu z trestného činu nenastoupení civilní služby podle § 272a trestního zákona“. Dňa 26. júna 1998 vydal okresný súd trestný rozkaz sp. zn. 5 T 91/97, ktorým bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania trestného činu nenastúpenia civilnej služby podľa § 272b Trestného zákona a bol mu uložený peňažný trest v sume 20 000 Sk, a zároveň, pre prípad, že by výkon tohto trestu mohol byť úmyselne zmarený, mu bol ustanovený náhradný trest odňatia slobody v trvaní piatich mesiacov nepodmienečne. Proti označenému trestnému rozkazu podal sťažovateľ odpor, na základe ktorého bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 5 T 91/97 zo 4. septembra 2003 oslobodený spod obžaloby. Podľa sťažovateľa uvedený oslobodzujúci rozsudok nadobudol právoplatnosť 7. apríla 2004 a jemu bol doručený 10. augusta 2004.

V nadväznosti na to sťažovateľ ďalej uviedol, že 19. júla 2005 vyzval Slovenskú republiku – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“) na odškodnenie v sume 36 556 Sk z dôvodu náhrady trov konania a v sume 300 000 Sk z dôvodu spravodlivého zadosťučinenia. Pretože žalovaná na jeho výzvu nereagovala, sťažovateľ žalobou z 21. júna 2006 adresovanou Okresnému súdu Bratislava I uplatnil voči nej nárok na zaplatenie 300 000 Sk. Postup Okresného súdu Bratislava I od podania žaloby do postúpenia veci okresnému súdu sťažovateľ opísal takto:

„Okresní soud Bratislava I. vyzval stěžovatele přípisem ze dne 5. 2. 2007 sp. zn. 19 C/58/2006, aby do 10 dnů upřesnil, zda se žalované částky domáha z titulu nesprávného úředního postupu anebo podle § 13 občanského zákoníku.

Stěžovatel zaslal dne 16. 2. 2007 Okresnímu soudu Bratislava I. stížnost na průtahy v řízení s tím, že na žalobu ze dne 21. 6. 2006 soud reaguje až přípisem ze dne 5. 2. 2007.

Stěžovatel dne 16. 2. 2007 Okresnímu soudu Bratislava I. sdělil, že se žalované částky domáhá z titulu nesprávného úředního postupu.

Dne 26. 2. 2007 vyzval Okresní soud Bratislava I. stěžovatele k zaplacení soudního poplatku ve výši 3.000,- Sk.

Po zaplacení poplatku Okresní soud Bratislava I. přípisem ze dne 27. 6. 2007 sp. zn. 19C/58/2006 sdělil, že věc postupuje Okresnímu soudu Prešov. “

Po postúpení veci okresnému súdu bol priebeh konania podľa sťažovateľa takýto:

„Usnesením Okresního soudu Prešov ze dne 1. 8. 2007 č.j. 8 C/202/2007-33 se dostalo stranám poučení a žalovaná byla vyzvána k vyjádření ohledně žalovaného nároku.

Stěžovatel své stanovisko k vyjádření žalované zaslal soudu 5. 11. 2007.

Dne 21. 2. 2008 zaslal Okresní soud Prešov stěžovateli dotaz, zda žádá o náhradu za nesprávný úřední postup či za nezákonné rozhodnutí anebo zda jde o žalobu na ochranu osobnosti.

Stěžovatel soudu odpověděl dne 27. 2. 2008 a v podání učinil výčet nezákonných rozhodnutí a faktorů, které způsobily průtahy v řízení.

Při ústním jednání u Okresního soudu Prešov dne 22. 4. 2008 soudkyně konstatovala, že náhradu za nemateriální ujmu (zadostiučinění za průtahy v řízení) obvykle přiznává Ústavní soud SR, a proto vyzvala stěžovatele, aby zvážil podání ústavní stížnosti; ústní jednání pak odročila na 24. 6. 2008. “

Sťažovateľ zastáva názor, že:

„- trestní řízení, které bylo zahájeno dne 27. 3. 1997 a skončilo rozsudkem, který nabyt právní moci dne 7. 4. 2004, bylo nepřiměřeně dlouhé. (Šlo o zcela jednoduchou věc, kde skutková podstata byla nesporná a šlo jen o její právní vyhodnocení. Okresní soud Prešov rozhodoval v jediné instanci, žádná odvolání ani mimořádné opravné prostředky nebyly používány.);

- následné občanskoprávní řízení u Okresního soudu Bratislavě I. trpělo průtahy, když soudu trvalo celý rok, než dospěl k závěru o své místní nepřislušnosti;

- i současné řízení u Okresního soudu Prešov trpí průtahy, neboť řízení běží další rok bez faktického výsledku. “

Na základe uvedených skutočností (s odkazom na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 373/06 z 22. marca 2007 v „obdobné věci“) sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v náleze vyslovil:

„I. Průtahy v řízeních u Okresního soudu Prešov pod sp. zn. 5 T 91/97 a 8C/202/2007 a u Okresního soudu Bratislava I. pod sp. zn. 19C/58/2006 bylo porušeno stěžovatelovo právo na

• spravlivý proces, v němž je rozhodnuto v přiměřené lhůtě podle článku 6 odst. 1 Úmluvy;

• projednání věci bez zbytečných průtahů podle článku 48 odst. 2 Ústavy.

II. Stěžovateli se přiznáva spravlivé zadostiučinění ve výši 360.000,- Sk, které je Okresní soud Prešov povinen zaplatit stěžovateli do 15 dnů od doručení tohoto nálezu.

III. Stěžovateli se podle advokátního tarifu přiznáva náhrada nákladu tohoto řízení.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci (v tomto prípade okresného súdu v občianskoprávnom konaní) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čo platí aj vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru, môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prieťahoch (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 122/08).

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomení o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažovateľ predmetnou sťažnosťou namietal porušenie svojich označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 91/97. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že rozsudok nadobudol právoplatnosť 7. apríla 2004 a doručený mu bol 10. augusta 2004.

Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu jednou zo zákonných podmienok na prijatie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, t. j. v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03).

Z uvedeného je zrejmé, že sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. III. ÚS 114/03, IV. ÚS 236/03, IV. ÚS 91/06).

Sťažovateľ napadol postup okresného súdu v konaní, ktoré bolo právoplatne skončené 7. apríla 2004, pričom sťažnosť bola podaná na poštovú prepravu 5. júna 2008 a doručená ústavnému súdu 9. júna 2008. Z toho vyplýva, že sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu bola ústavnému súdu doručená zjavne po uplynutí lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu, že bola podaná oneskorene.

2. Sťažovateľ sa domáhal, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho označených práv aj postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C/58/2006, keď uviedol, že *„občianskoprávní řízení u Okresního soudu Bratislava I. trpělo průtahy, když trvalo celý rok, než dospěl k závěru o své místní nepříslušnosti“*.

Zo súvisiaceho spisového materiálu, ktorý si ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním veci vyžiadal, vyplynulo, že Okresný súd Bratislava I vyhovel námietke žalovanej a 27. júna 2007 postúpil predmetnú vec podľa § 105 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku miestne príslušnému okresnému súdu (spis mu bol doručený 23. júla 2007). Zároveň o tom upovedomil účastníkov konania.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádzal ústavný súd zo svojej stabilizovanej judikatúry, podľa ktorej podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie právnej neistoty (III. ÚS 61/98). Zároveň zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu v nadväznosti na takto vymedzený účel označených práv vyplýva, že ochranu základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upravenému v čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd poskytuje len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu podaná v čase, keď k namietanému porušovaniu práva ešte mohlo dochádzať a nečinnosť orgánu verejnej moci v tom čase ešte mohla trvať (napr. mutatis mutandis II. ÚS 387/06, IV. ÚS 46/07).

Zo sťažnosti, ako aj z predloženého spisového materiálu zjavne vyplýva, že v čase jej doručenia ústavnému súdu sa vec už nachádzala na okresnom súde, ktorému bola postúpená ako súdu miestne príslušnému. Sťažovateľ namietal prieťahy v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I, ktorý vo veci samej v čase podania sťažnosti už nekonal. Z uvedeného

dôvodu už nemohol žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvňovať priebeh namietaného konania ani spôsobovať prieťahy v ňom (m. m. IV. ÚS 219/03, II. ÚS 24/06, IV.ÚS 46/07). Sťažnosť bolo preto v tejto časti potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3. Sťažovateľ napokon namietal zbytočné prieťahy, resp. nekonanie v primeranej lehote, aj v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 8 C 202/2007, pretože podľa jeho názoru „*řízení běží další rok bez faktického výsledku*“.

Ústavný súd v rámci svojej ustálenej judikatúry zdôrazňuje, že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť proti porušovaniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (ďalej len „sťažnosť na zbytočné prieťahy“) predsedovi dotknutého všeobecného súdu [podľa § 3 ods. 7 a § 62 ods. 1 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdech a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“)] je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám urobil nápravu a odstránil protiprávny stav zapríčinený nesprávnym postupom alebo svojou nečinnosťou. Preto ústavný súd o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že účinne využil označený právny prostriedok podľa zákona č. 757/2004 Z. z., alebo ak sa preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť na zbytočné prieťahy v konaní podľa uvedených ustanovení zákona č. 757/2004 Z. z. treba považovať za účinný prostriedok ochrany základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prieťahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach (§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1) zdôrazňuje povinnosť sudcu konať

bez zbytočných prieráhov a ustanovuje za také prierahy aj disciplinárnu zodpovednosť (§ 116 a § 118 citovaného zákona).

Ako vyplýva z vyjadrenia sťažovateľa z 29. augusta 2008, ktorým reagoval na výzvu ústavného súdu zo 14. augusta 2008, aby preukázal, či podal sťažnosť na zbytočné prierahy predsedovi okresného súdu, sťažovateľ takúto sťažnosť nepodal (sťažovateľ preukázal iba podanie sťažnosti na prierahy v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 5 T 91/97, ako aj v konaní Okresného súdu Bratislava I vedenom pod sp. zn. 19 C 58/2006).

Na základe uvedených skutočností ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k názoru, že sťažovateľ nevyužil účinný právny prostriedok ochrany proti zbytočným prierahom v označenom konaní a nepreukázal ani to, že uvedenú podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pričom existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodit' ani z obsahu sťažnosti a ani z podania právneho zástupcu sťažovateľa z 29. augusta 2008, a preto nie sú splnené podmienky na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na tieto dôvody ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietol pre neprípustnosť (§ 25 ods. 2 a § 53 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde).

S poukazom na už citovanú judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa zjavnej neopodstatnenosti návrhu ústavný súd napokon konštatuje, že už samotná doterajšia dĺžka napadnutého konania vylučuje, aby konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 8 C 202/2007 bolo možné pokladať za konanie so zbytočnými prierahmi, čo by mohlo zakladať aj dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

K odkazu sťažovateľa na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 373/06, ktorý sa podľa neho týka podobnej veci, ústavný súd poukazuje na rozdiely so sťažovateľovou sťažnosťou spočívajúce hlavne v tom, že vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. I. ÚS 373/06 išlo

o namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom označeného všeobecného súdu v konaní začatom vo februári 1993 (t. j. konanie trvalo viac ako 13 rokov). Sťažovateľ taktiež opakovane podal sťažnosť na priedáhy predsedovi všeobecného súdu.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci (o priznaní trov právneho zastúpenia, ako aj finančného zadosťučinenia) stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : P r o t i t o m u t o r o z h o d n u t i u n e m o ž n o p o d a t ' o p r a v n ý p r o s t r i e d o k .

V Košiciach 18. septembra 2008